

Finansdepartementet
Skatte- och tullavdelningen

Promemoria om en begränsningsregel för
förmögenhetsskatten

Innehållsförteckning

1	Lagtext.....	3
1.1	Förslag till lag om skattereduktion för förmögenhetsskatt .	3
1.2	Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483).....	5
1.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:324) om begränsning av skatt.....	6
2	Bakgrund och gällande rätt.....	7
2.1	Allmänt	7
2.2	Bestämmelserna om skattereduktion för fastighetsskatt.....	7
2.3	Bestämmelserna om förmögenhetsskatt	8
3	Överväganden och förslag.....	9
3.1	Allmänna utgångspunkter	9
3.2	Skattereduktionens utformning	10
3.3	Övriga frågor.....	14
4	Konsekvenser för de offentliga finanserna.....	15
5	Författningskommentar	15
5.1	Förslaget till lag om skattereduktion för förmögenhets- skatt	15
5.2	Förslaget till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483).....	17
5.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:324) om begränsning av skatt.....	17

1 Lagtext

Promemorian har följande förslag till lagtext.

1.1 Förslag till lag om skattereduktion för förmögenhetsskatt

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Skattskyldig som vid taxeringen tillgodoräknats skattereduktion enligt bestämmelserna i lagen (2001:906) om skattereduktion för fastighetsskatt skall under de förutsättningar och i den omfattning som anges i denna lag vid samma års taxering tillgodoräknas skattereduktion för förmögenhetsskatt. Detsamma gäller en skattskyldig som enligt 21 § lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt sambeskattas med en skattskyldig som tillgodoräknats skattereduktion enligt bestämmelserna i lagen (2001:906) om skattereduktion för fastighetsskatt.

2 § Skattereduktion kan enbart tillgodoräknas skattskyldiga som betalar förmögenhetsskatt som kan hänföras till en fastighet som enligt 5 § lagen (2001:906) om skattereduktion för fastighetsskatt utgör en reduktionsfastighet.

Skattereduktionens storlek

3 § Skattereduktion skall tillgodoräknas den skattskyldige med ett belopp som beräknas enligt följande formel:

$$A = \frac{B}{C} \times D \times \frac{E}{F}$$

där A = skattereduktionen för förmögenhetsskatten

B = reduktionsfastighetens taxeringsvärde

C = den skattskyldiges tillgångar som tagits upp vid beräkningen av den skattepliktiga förmögenheten enligt bestämmelserna i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt

D = den förmögenhetsskatt som påförts den skattskyldige enligt bestämmelserna i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt

E = den skattereduktion som tillgodoräknats den skattskyldige enligt bestämmelserna i lagen (2001:906) om skattereduktion för fastighetsskatt

F = den fastighetsskatt som påförts den skattskyldige för reduktionsfastigheten enligt bestämmelserna i lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt.

4 § Om förmögenhetsskatten har satts ned enligt bestämmelserna i lagen (1997:324) om begränsning av skatt, skall vid tillämpning av 3 § skattereduktionen beräknas på förmögenhetsskatten efter nedsättningen.

5 § För personer som sambeskattas enligt 21 § lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt beräknas skattereduktionen gemensamt och fördelas i förhållande till deras skattepliktiga förmögenheter.

Förfarandet

6 § Bestämmelser om att hänsyn skall tas till skattereduktion för förmögenhetsskatt vid beslut om slutlig skatt finns i 11 kap. 9 § skattebetalningslagen (1997:483).

7 § Skattereduktion för förmögenhetsskatt räknas av mot kommunal och statlig inkomstskatt enligt inkomstskattelagen (1999:1229) samt mot statlig fastighetsskatt och statlig förmögenhetsskatt.

Skattereduktion enligt denna lag tillgodoräknas efter annan reduktion.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2004 och tillämpas första gången vid 2004 års taxering.

1.2 Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 9 § skattebetalningslagen (1997:483) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

9 §¹

Skatteverket fattar varje år beslut om skattens storlek enligt den årliga taxeringen (*grundläggande beslut om slutlig skatt*). Slutlig skatt kan bestämmas också genom omprövningsbeslut och till följd av beslut av domstol.

Med slutlig skatt avses summan av skatter och avgifter enligt 10 § minskad med skattereduktion enligt följande ordning

1. lagen (2000:1006) om skattereduktion på förvärvsinkomster vid 2002 och 2003 års taxeringar,

2. lagen (2003:00) om särskild skattereduktion vid 2005 års taxering,

3. lagen (2001:906) om skattereduktion för fastighetsskatt,

4. lagen (2000:1380) om skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation,

5. lagen (2003:00) om skattereduktion för vissa miljöförbättrande installationer i småhus, *och*

6. 65 kap. 9–12 §§ inkomstskattelagen (1999:1229).

5. lagen (2003:00) om skattereduktion för vissa miljöförbättrande installationer i småhus,

6. 65 kap. 9–12 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), *och*

7. *lagen (2004:00) om skattereduktion för förmögenhetsskatt.*

Denna lag träder i kraft den 1 april 2004.

¹ Lydelse enligt prop. 2003/04:19.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:324) om begränsning av skatt

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1997:324) om begränsning av skatt skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §²

Spärrbeloppet jämförs med det sammanlagda beloppet av statlig inkomstskatt, kommunal inkomstskatt och förmögenhetsskatt som beräknats för den skattskyldige på grund av taxeringen (skattebeloppet). För personer som skall sambeskattas enligt 21 § lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt beräknas skattebeloppet som summan av deras sammanlagda skatter om beskattningsbar förmögenhet uppkommer vid sambeskattningen.

Är den skattskyldige berättigad till nedsättning av statlig inkomstskatt, kommunal inkomstskatt eller förmögenhetsskatt genom skattereduktion som avses i 65 kap. 9–11 b §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller genom avräkning av utländsk skatt enligt särskilda föreskrifter, beräknas skattebeloppet som om skattereduktion eller avräkning av skatt inte hade skett.

Är den skattskyldige berättigad till nedsättning av statlig inkomstskatt, kommunal inkomstskatt eller förmögenhetsskatt genom skattereduktion som avses i 65 kap. 9–11 b §§ inkomstskattelagen (1999:1229) *eller i lagen (2004:00) om skattereduktion för förmögenhetsskatt* eller genom avräkning av utländsk skatt enligt särskilda föreskrifter, beräknas skattebeloppet som om skattereduktion eller avräkning av skatt inte hade skett.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2004.

² Senaste lydelse 2001:1167.

2 Bakgrund och gällande rätt

2.1 Allmänt

Från och med 2002 års taxering finns det en begränsningsregel när det gäller uttaget av fastighetsskatt på småhus. Bestämmelserna finns i lagen (2001:906) om skattereduktion för fastighetsskatt och innebär i princip att ett hushåll betalar högst fem procent av hushållsinkomsten i fastighetsskatt för sin permanentbostad (prop. 2001/02:3, bet. 2001/02:SkU3, rskr. 2001/02:59).

För många hushåll som omfattas av begränsningsregeln utgör dock förmögenhetsskatten på den permanenta bostaden ett minst lika stort problem som fastighetsskatten. Vid 2003 års taxering var det sammanlagt ca 120 000 skattskyldiga som medgavs skattereduktion för fastighetsskatt. Av dessa var det ca 20 000 skattskyldiga som också betalade förmögenhetsskatt.

I direktiven till Egendomsskattekommittén, dir. 2002:87, anges bl.a. att kommittén skall undersöka behovet av åtgärder för att begränsa antalet småhusägare som på grund av stigande taxeringsvärden kan bli skyldiga att betala förmögenhetsskatt. Egendomsskattekommittén skall presentera sina förslag vid utgången av år 2003. Kommitténs förslag kommer att kunna tillämpas tidigast vid 2005 års taxering. I budgetpropositionen för 2004 (avsnitt 8.3.4) anfördes att det är angeläget att frågan om vissa fastighetsägars förmögenhetsbeskattning får sin lösning redan inför 2004 års taxering och att regeringen därför avser att snarast initiera ett arbete inom Finansdepartementet för att ta fram ett förslag till en begränsningsregel för förmögenhetsskatten. Regeln skall ta sikte på de skattskyldiga som idag omfattas av begränsningsregeln för fastighetsskatt och som betalar förmögenhetsskatt som kan hänföras till det småhus som är hushållets permanenta bostad. Regeln skall ges retroaktiv verkan och tillämpas första gången vid 2004 års taxering. I det följande presenteras ett sådant förslag.

2.2 Bestämmelserna om skattereduktion för fastighetsskatt

Regler om fastighetsskatt finns i lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt, FSL. Reglerna bygger på fastighetstaxeringslagens (1979:1152) indelningar och begrepp. För småhus gäller att fastighetsskatt utgår med 1,0 procent av taxeringsvärdet.

Nyproducerade småhus är fria från fastighetsskatt de fem första åren och för de därpå följande fem åren betalas halv fastighetsskatt.

Skattereduktion enligt begränsningsregeln kan – under vissa förutsättningar – tillgodoföras den som ägt en fastighet och varit bosatt där hela året före taxeringsåret om fastigheten utgörs av en småhusenhet

eller ett småhus på lantbruksenhet som är inrättat till högst två familjer (*reduktionsfastigheten*). Fastighetsskatt för fritidshus ger inte rätt till reduktion.

Fastighetsskatten efter skattereduktionen skall i princip inte överstiga fem procent av hushållets sammanlagda inkomster. Skattereduktionens storlek beräknas med hjälp av ett *avräkningsunderlag* och ett *spärrbelopp*. Avgörande för rätten till skattereduktion är hushållets sammanlagda inkomster och förmögenheter och inte enbart fastighetsägarens. Personer som sambeskattas enligt lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt, SFL, anses ingå i samma hushåll.

Avräkningsunderlaget är lika med den skattskyldiges fastighetsskatt för reduktionsfastigheten, dock högst 30 000 kr. Spärrbeloppet är fem procent av summan av den skattskyldiges beskattningsbara förvärvsinkomst, överskott i inkomstlaget kapital och 15 procent av den beskattningsbara förmögenheten minskad med reduktionsfastighetens taxeringsvärde, dock högst tre miljoner kr. Om avräkningsunderlaget överstiger spärrbeloppet medges skattereduktion med mellanskillnaden.

Konstruktionen med ett tak för avräkningsunderlaget innebär dels att en fastighetsägare aldrig kan medges skattereduktion för fastighetsskatt på den del av taxeringsvärdet som överstiger tre miljoner kr, dels att skattereduktion inte kan medges om hushållsinkomsten – häri inbegripet förmögenhetens inverkan på inkomsten – överstiger 600 000 kr.

2.3 Bestämmelserna om förmögenhetsskatt

Regler om beskattning av förmögenhet finns i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt. Förmögenhetsskatten är en statlig skatt som tas ut med 1,5 procent av den beskattningsbara förmögenheten. Skattskyldiga är fysiska personer och dödsbon samt vissa föreningar, samfund och stiftelser. Aktiebolag och flertalet ekonomiska föreningar är befriade från förmögenhetsskatt. Skillnaden mellan den skattskyldiges tillgångar och skulder utgör den skattepliktiga förmögenheten.

De skattepliktiga tillgångarna finns angivna i en uttömmande uppräkningslista. Tillgångar som inte ingår i uppräkningslistan är skattefria. Särskilda värderingsregler finns för olika slag av tillgångar. Fastighet i Sverige tas upp till taxeringsvärdet.

Vid beräkningen av den skattepliktiga förmögenheten skall skulder dras av från värdet av tillgångarna. Skulder hänförliga till icke skattepliktiga tillgångar får normalt inte dras av.

Sambeskattning sker av makar som levt tillsammans under beskattningsåret, sambor som tidigare varit gifta med varandra eller som har eller har haft barn tillsammans samt föräldrar och deras hemmavarande barn under 18 år.

Skatten beräknas på den beskattningsbara förmögenheten. Den beskattningsbara förmögenheten är den del av den skattepliktiga förmögenheten som överstiger ett fribelopp. Fr.o.m. 2003 års taxering uppgår fribeloppen till 1 500 000 kronor för fysisk person, dödsbo och familjestiftelse, 2 000 000 kronor för sambeskattade par och 25 000 kronor för annan juridisk person än dödsbo och familjestiftelse.

Enligt lagen (1997:324) om begränsning av skatt, LBS, sätts ett tak för uttaget av statlig inkomstskatt och förmögenhetsskatt i vissa fall. Bestämmelserna innebär att det sammanlagda beloppet av kommunal inkomstskatt, statlig inkomstskatt och förmögenhetsskatt jämförs med ett spärrbelopp som utgör 60 procent av summan av den skattskyldiges förvärvsinkomst och inkomst av kapital. Om skattebeloppet är högre än spärrbeloppet sätts förmögenhetsskatten och den statliga inkomstskatten ned med överskjutande belopp. Förmögenhetsskatten får dock inte sättas ned så att skatten blir lägre än skatten på 50 procent av den skattskyldiges beskattningsbara förmögenhet. Det innebär att reglerna i LBS maximalt kan leda till en nedsättning av förmögenhetsskatten till skatten på halva förmögenheten och av hela den statliga inkomstskatten.

3 Överväganden och förslag

3.1 Allmänna utgångspunkter

Promemorians förslag: Det införs en skattereduktionsregel för förmögenhetsskatten. De skattskyldiga som tillgodoräknats skattereduktion för fastighetsskatt och som betalar förmögenhetsskatt på sitt småhus skall kunna tillgodoräknas skattereduktion för förmögenhetsskatt. Detsamma skall gälla personer som sambeskattas med en skattskyldig som tillgodoräknats skattereduktion för fastighetsskatt.

Skälen för förslaget: Kombinationen av fastighetsskatt och förmögenhetsskatt leder till att skatten på boendet kan bli hög. Detta utgör ett problem för hushåll med låga eller normala inkomster som varit bosatta en längre tid i områden där fastighetspriserna och taxeringsvärdena stigit kraftigt. Mot denna bakgrund aviserade regeringen i budgetpropositionen för 2004 (avsnitt 8.3.4) att det skall införas en begränsningsregel för förmögenhetsskatten.

Utgångspunkten är att de nya reglerna skall omfatta de skattskyldiga som idag omfattas av begränsningsregeln för fastighetsskatt och som betalar förmögenhetsskatt som kan hänföras till det småhus som är hushållets permanenta bostad. En konsekvens av detta är att skattskyldiga vars hushållsinkomst överstiger 600 000 kr inte kommer att omfattas av de nya reglerna. En annan konsekvens är att den som äger ett nyproducerat småhus och därför inte betalar någon fastighetsskatt inte kan tillgodoräknas skattereduktion för den förmögenhetsskatt som hänför sig till småhuset. Det är en rimlig effekt eftersom reglerna om begränsning av fastighetsskatt och förmögenhetsskatt i första hand tar sikte på ägare till fastigheter som ägts under lång tid och som ligger i attraktiva områden där marknadsvärdena och därmed fastighetsskatten och förmögenhetsskatten stigit kraftigt.

Fastighetsskatt betalas av ägaren till en fastighet. Som en följd härav kan skattereduktion för fastighetskatten enbart tillgodoräknas ägaren till

en fastighet. Förmögenhetsbeskattningen har en annan konstruktion. Sker sambeskattnig av t.ex. makar fördelas skatten på makarna efter förhållandet mellan deras skattepliktiga förmögenheter. Mot den bakgrunden är det rimligt att de nya reglerna om begränsning av förmögenhetsskatten även omfattar personer som är sambeskattade med en skattskyldig som tillgodoräknats skattereduktion för fastighetsskatt. Detta berörs vidare i avsnitt 3.2.

En begränsningsregel för förmögenhetsskatten kan utformas antingen som en regel om skattereduktion eller som en värderingsregel i SFL. Begränsningsregeln för fastighetsskatten är utformad som en skattereduktion. I det fallet beräknas fastighetsskatten enligt FSL:s regler. Begränsningen av skatteuttaget åstadkoms genom att den skattskyldige tillgodoräknas en viss skattereduktion som sammantaget medför den avsedda lättningen i skatteuttaget. Övervägande skäl talar för att även begränsningsregeln för förmögenhetsskatten bör vara utformad som en skattereduktion. Det innebär att SFL inte behöver ändras. De aktuella skattskyldiga blir taxerade för förmögenhet och påförs förmögenhetsskatt enligt gällande regler i SFL. Begränsningen av skatten åstadkoms i stället genom en särskild lagstiftning om en skattereduktion för förmögenhetsskatten.

En skattereduktionsregel för förmögenhetsskatten kan i sin tur utformas på olika sätt. Ett sätt är att infoga förmögenhetsskatten i lagen (2001:906) om skattereduktion för fastighetsskatt genom att låta avräkningsunderlaget ökas med den del av förmögenhetsskatten som belöper på reduktionsfastigheten. Enligt denna metod kommer den vars avräkningsunderlag redan på grund av fastighetsskatten uppgår till 30 000 kr inte att kunna få någon skattereduktion för förmögenhetsskatten. Det är inte aktuellt att öka det maximala avräkningsunderlaget, eftersom det skulle innebära att antalet skattskyldiga som skulle få skattereduktion för fastighetsskatt skulle öka. Ett bättre sätt är därför att beakta förmögenhetsskatten först när skattereduktionen för fastighetsskatten är fastställd. Det innebär att man först beräknar skattereduktionen för fastighetsskatt och utifrån den reduktion som skall tillgodoräknas den skattskyldige beräknar skattereduktionen för förmögenhetsskatten. I det följande presenteras ett sådant förslag.

3.2 Skattereduktionens utformning

Promemorians förslag: Den förmögenhetsskatt som kan hänföras till reduktionsfastigheten multipliceras med ett procenttal som motsvarar förhållandet mellan tillgodoräknad skattereduktion för fastighetsskatt och den fastighetsskatt den skattskyldige påförts för reduktionsfastigheten. Resultatet utgör den skattereduktion som skall tillgodoräknas den skattskyldige. Det betyder att om skattereduktionen för fastighetsskatt t.ex. utgör en tredjedel av fastighetsskatten, skall förmögenhetsskatten som hänförs till reduktionsfastigheten sättas ned med en tredjedel.

Skälen för förslaget

Skattereduktionens storlek

I budgetpropositionen för 2004 anges att begränsningen av förmögenhetsskatten skall utgå från den förmögenhetsskatt som hänförs till den permanenta bostaden. Om den skattskyldige inte har några andra skattepliktiga tillgångar än den permanenta bostaden och inte heller några skulder bör i detta fall hela förmögenhetsskatten vara utgångspunkt för skattereduktionen.

Den fråga som då uppkommer är om skattereduktionen för förmögenhetsskatten alltid skall vara lika stor oavsett hur stor fastighetsskattereduktionen varit i förhållande till den fastighetsskatt som hänförs till reduktionsfastigheten. Frågan kan också ställas på följande sätt. Antag att en skattskyldig äger en fastighet vars taxeringsvärde uppgår till 2 miljoner kr. Avräkningsunderlaget uppgår alltså till 20 000 kr. Om den skattskyldiges spärrbelopp uppgår till 10 000 kr kommer skattereduktionen att bli $(20\,000 - 10\,000 =)$ 10 000 kr. Om spärrbeloppet i stället uppgår till 15 000 kr kommer skattereduktionen att bli 5 000 kr. Frågan är om skattereduktionen för förmögenhetsskatt skall vara densamma i dessa båda fall eller om den på något sätt skall relateras till de förhållanden som lett till att skattereduktionen – trots att fastighetens taxeringsvärde är detsamma – blir olika stor.

Det ligger nära till hands att tycka att den vars förhållanden är sådana att han eller hon har fått en större skattereduktion för fastighetsskatten än någon annan vars fastighet har samma taxeringsvärde också är i behov av en större reduktion av förmögenhetsskatten. Reglerna bör därför utformas på så sätt att beräkningen av skattereduktionen för förmögenhetsskatt skall ske utifrån hur stor andel av fastighetsskatten som skattereduktionen utgör. Närmare bestämt bör man utgå från förhållandet mellan tillgodoräknad skattereduktion enligt begränsningsregeln och den fastighetsskatt som påförts den skattskyldige för reduktionsfastigheten. Denna andel multipliceras med förmögenhetsskatten och resultatet utgör den skattereduktion som skall tillgodoräknas den skattskyldige. Metoden åskådliggörs i exempel 1.

Exempel 1

En ensamstående skattskyldig bor i ett småhus med 3 miljoner kr i taxeringsvärde. Den skattskyldige har inte någon ytterligare förmögenhet och inte några skulder. Hushållsinkomsten är 200 000 kr. Fastighetsskatten uppgår till 30 000 kr och förmögenhetsskatten till 22 500 kr. Skattereduktionen för fastighetsskatt uppgår till 20 000 kr. Det motsvarar två tredjedelar av den fastighetsskatt som påförts den skattskyldige. Det innebär att förmögenhetsskatten på 22 500 kr skall reduceras med två tredjedelar, dvs. med 15 000 kr. Förmögenhetsskatten efter reduktionen blir alltså 7 500 kr.

Består den skattepliktiga förmögenheten inte enbart av en reduktionsfastighet utan även av andra tillgångar blir det nödvändigt att beräkna hur stor del av förmögenhetsskatten som kan hänföras till reduktionsfastigheten. Utgångspunkten är ju att endast förmögenhetsskatt som kan hänföras till småhus som är den permanenta bostaden skall ge rätt till skattereduktion. Det mest korrekta sättet att beräkna hur stor del

av förmögenhetsskatten som hänför sig till reduktionsfastigheten när det även finns andra tillgångar är att multiplicera fastighetens andel av de skattepliktiga tillgångarna med förmögenhetsskatten. Metoden åskådliggörs i exempel 2.

Exempel 2

En ensamstående skattskyldig utan skulder bor i ett småhus med 3 miljoner i taxeringsvärde. Han äger dessutom skattepliktiga aktier till ett värde om 1 miljon kr. Fastighetsskatten uppgår till 30 000 kr och förmögenhetsskatten till 37 500 kr. Småhusets andel av de skattepliktiga tillgångarna är 75 procent. Av förmögenhetsskatten om 37 500 kr hänför sig 75 procent till småhuset, dvs. 28 125 kr.

Av exempel 2 framgår att aktieinnehavet gör att den skattskyldige får tillgodoräkna sig ett högre förmögenhetsskattebelopp än om han inte hade ägt aktier. Om småhuset hade varit enda tillgången i exempel 2 hade förmögenhetsskatten blivit 22 500 kr. Aktieinnehavet gör alltså att den skattskyldige i exemplet får tillgodoräkna sig 5 625 kr mer i förmögenhetsskatt. Detta visar att den som äger tillgångar utöver reduktionsfastigheten kan få tillgodoräkna sig ett högre förmögenhetsskattebelopp för småhuset än den som bara äger ett småhus med lika högt taxeringsvärde. Denna effekt uppstår på grund av att en del av fribeloppet "går åt" till de andra tillgångarna. Det blir alltså bara en del av fribeloppet som dras av mot småhusets taxeringsvärde jämfört med om småhuset hade varit enda tillgång då ju hela fribeloppet hade dragits av mot taxeringsvärdet. Det är en rimlig effekt, eftersom den som har tillgångar utöver reduktionsfastigheten betalar mer förmögenhetsskatt för fastigheten än den som inte har andra tillgångar.

Om man vill undvika att skattskyldiga med andra tillgångar utöver reduktionsfastigheten får högre skattereduktion än skattskyldiga utan andra tillgångar men där förhållandena i övrigt är lika krävs att man räknar om förmögenhetsskatten som om den skattskyldige endast hade ägt reduktionsfastigheten. Vid beräkningen av den skatt som hänför sig till reduktionsfastigheten skall i sådana fall hela fribeloppet dras av. Ett problem med den här metoden är dock hur man skall hantera det fall den skattskyldige har skulder. Antingen skall samtliga, inga eller en del av skulderna dras av.

Här föreslås den förstnämnda metoden när man skall beräkna hur stor del av förmögenhetsskatten som hänför sig till reduktionsfastigheten, dvs. fastighetens andel av de skattepliktiga tillgångarna multipliceras med förmögenhetsskatten. Resultatet är den förmögenhetsskatt som hänför sig till fastigheten. Detta är ett korrekt sätt att beräkna hur stor del av förmögenhetsskatten som hänför sig till fastigheten och den här metoden är även att föredra av praktiska skäl.

Flera av de skattskyldiga som kan vara aktuella för skattereduktion för förmögenhetsskatt kommer sannolikt att ha skulder. När det gäller begränsningsregeln för förmögenhetsskatten måste man ta ställning till hur skulder skall påverka skattereduktionens storlek. Skattskyldiga med i övrigt lika förutsättningar men där den ene har skulder och den andre är skuldfri betalar naturligtvis olika mycket i förmögenhetsskatt. Detta åskådliggörs i exempel 3.

Exempel 3

En ensamstående skattskyldig bor i ett småhus med 3 miljoner kr i taxeringsvärde. Skulderna på huset uppgår till 500 000 kr. Småhuset är enda förmögenhetstillgången. Hushållsinkomsten är 300 000 kr. Fastighetsskatten uppgår till 30 000 kr och förmögenhetsskatten till (1,5 % av (3 000 000–500 000–1 500 000)=) 15 000 kr. Skattereduktionen för fastighetsskatten uppgår till 15 000 kr. Det motsvarar 50 procent av den fastighetsskatt som skulle ha betalats utan reduktion. Det innebär att förmögenhetsskatten på 15 000 kr skall reduceras med 50 procent, dvs. 7 500 kr. Om den skattskyldige i stället hade varit skuldfri hade förmögenhetsskatten uppgått till (1,5 % av (3 000 000–1 500 000)=) 22 500 kr. Förmögenhetsskatten skulle då ha reducerats med 50 procent av 22 500, dvs. 11 250 kr.

Av exempel 3 framgår att om omständigheterna i övrigt är lika kommer den som är skuldfri att tillgodoräknas en högre skattereduktion än den som har skulder. Det är en rimlig effekt eftersom skulderna reducerar förmögenhetsskatten. Den som har skulder kan dessutom tillgodoräknas skattereduktion för underskott av kapital om ränteutgifterna överstiger kapitalintäkterna. Det nu sagda talar för att någon särskild hänsyn inte skall tas till skulder.

Enligt begränsningsregeln för fastighetsskatten kan fastighetsägaren inte medges skattereduktion för den del av fastighetsskatten som beräknats på ett taxeringsvärde över 3 miljoner kr. Genom att låta förhållandet mellan tillgodoräknad skattereduktion för fastighetsskatt och den fastighetsskatt den skattskyldige påförts för reduktionsfastigheten styra reduktionen för förmögenhetsskatten behövs det inte något särskilt tak för förmögenhetsskatten. Den skattskyldige kommer i princip att få betala full förmögenhetsskatt för den del av taxeringsvärdet som överstiger 3 miljoner kr.

Sammanfattningsvis föreslås att skattereduktionen för förmögenhetsskatt skall beräknas på följande sätt. Består den skattepliktiga förmögenheten inte enbart av en reduktionsfastighet utan även av andra tillgångar måste man först beräkna hur stor del av förmögenhetsskatten som kan hänföras till reduktionsfastigheten. Detta sker genom att fastighetens andel av de skattepliktiga tillgångarna multipliceras med förmögenhetsskatten. Den förmögenhetsskatt som hänför sig till reduktionsfastigheten multipliceras herefter med ett procenttal som motsvarar förhållandet mellan tillgodoräknad skattereduktion för fastighetsskatt och den fastighetsskatt den skattskyldige påförts för reduktionsfastigheten. Resultatet utgör den skattereduktion som skall tillgodoräknas den skattskyldige. Det betyder att om skattereduktionen för fastighetsskatt t.ex. utgör en tredjedel av fastighetsskatten, skall förmögenhetsskatten som hänförs till reduktionsfastigheten sättas ned med en tredjedel. Eftersom skulderna har beaktats när förmögenhetsskatten beräknats behöver härutöver ingen särskild hänsyn tas till dem.

Fördelningen av skattereduktionen vid sambeskattning

Den beskattningsbara förmögenheten beräknas gemensamt för de personer som skall sambeskattas. Beskattningsbar förmögenhet är den del av förmögenheten som överstiger fribeloppet. Skatten beräknas med hänsyn till denna förmögenhet och fördelas på var och en efter hans skattepliktiga förmögenhet. Mot den bakgrunden bör även

skattereduktionen för förmögenhetsskatten beräknas gemensamt för dem som är sambeskattade och fördelas i proportion till deras skattepliktiga förmögenheter. Detta illustreras i exempel 4.

Exempel 4

Ett gift par utan barn bor i ett småhus med 3 miljoner kr i taxeringsvärde. Kvinnan äger hela fastigheten och har skulder om 2 miljoner kr. Mannen äger aktier till ett värde om 2 miljoner kr men har inga skulder. Hushållsinkomsten är 400 000 kr. Fastighetsskatten uppgår till 30 000 kr och förmögenhetsskatten till 15 000 kr. Av förmögenhetsskatten betalar kvinnan 5 000 kr och mannen 10 000 kr. Av förmögenhetsskatten på 15 000 kr hänför sig 60 procent till småhuset, dvs. 9 000 kr. Skattereduktionen för fastighetsskatt uppgår till 10 000 kr. Det motsvarar en tredjedel av den fastighetsskatt som påförts den skattskyldige. Det innebär att förmögenhetsskatten på 9 000 kr skall reduceras med en tredjedel, dvs. 3 000 kr. Fördelas skattereduktionen i proportion till de sambeskattades andel av den skattepliktiga förmögenheten kommer kvinnan att tillgodoräknas skattereduktion för förmögenhetsskatten med 1 000 kr och mannen med 2 000 kr.

Förhållandet mellan lagen (1997:324) om begränsning av skatt och reglerna om skattereduktion för förmögenhetsskatt

Enligt LBS skall skattebeloppet beräknas utan hänsyn till om den skattskyldige har rätt till skattereduktion för underskott av kapital, allmän pensionsavgift, fackföreningsavgift eller för avgift till erkänd arbetslöshetskassa. Dessa skattereduktioner påverkar alltså inte skattebeloppets storlek och därmed inte heller rätten till skattereduktion enligt LBS. Först när skatten satts ned enligt LBS görs nedsättning enligt reglerna för skattereduktion för underskott av kapital m.m.

Om motsvarande ordning skall gälla för skattereduktion för förmögenhetsskatt innebär det att skattebeloppet enligt LBS skall beräknas utan hänsyn till om den skattskyldige har rätt till reduktion för förmögenhetsskatt. Detta innebär att man först beräknar nedsättningen enligt LBS och först därefter skattereduktion för förmögenhetsskatt. Skattereduktionen enligt begränsningsregeln för förmögenhetsskatten beräknas alltså på förmögenhetsskatten efter nedsättning enligt LBS. Med en sådan ordning kan de skattskyldiga som idag får skattereduktion enligt både LBS och begränsningsregeln för fastighetsskatt inte hamna i ett sämre läge om det införs en begränsningsregel för förmögenhetsskatten. De får behålla dagens nedsättningar och får en ny möjlighet till ytterligare reduktion av förmögenhetsskatten.

Det nu sagda talar för att en skattereduktion för förmögenhetsskatten bör samordnas med LBS genom att skattebeloppet enligt LBS skall beräknas som om den skattskyldige inte hade rätt till skattereduktion för förmögenhetsskatt. Nedsättningen enligt LBS beräknas alltså först och därefter läggs den nedsatta förmögenhetsskatten till grund för beräkningen av skattereduktion för förmögenhetsskatt.

3.3 Övriga frågor

När det gäller den lagtekniska utformningen av bestämmelserna om skattereduktion för förmögenhetsskatten finns det två vägar. Den ena är att bestämmelserna förs in i lagen (2001:906) om skattereduktion för

fastighetsskatt. Den andra är att bestämmelserna förs in i en ny lag. Här förordas den senare modellen.

Skattereduktionen kommer att tillgodoräknas den skattskyldige vid debitering av slutlig skatt enligt skattebetalningslagen (1997:483) och förfarandereglererna i den lagen blir tillämpliga. Vidare bör skattereduktionen tillgodoräknas den skattskyldige efter annan reduktion.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 april 2004 och tillämpas första gången vid 2004 års taxering. Det är alltså fråga om retroaktiv lagstiftning till den skattskyldiges fördel.

4 Konsekvenser för de offentliga finanserna

De offentligfinansiella effekterna av förslaget består dels av det skattebortfall som skattereduktionen medför, dels av administrativa kostnader för skatteförvaltningen. Enligt beräkningar utförda inom Finansdepartementet innebär förslaget att ca 20 000 personer skulle medges skattereduktion. Det totala skattebortfallet beräknas uppgå till ca 60 miljoner kronor år 2003. Därtill kommer de administrativa kostnaderna som förslaget medför. Riksskatteverket har uppskattat de initiala administrativa kostnaderna till 1–2 miljoner kronor. Härefter har den årliga kostnaden uppskattats till 0,5–1 miljon kronor. Regeringens bedömning är att dessa kostnader ryms inom skatteförvaltningens ordinarie anslag.

5 Författningskommentar

5.1 Förslaget till lag om skattereduktion för förmögenhetsskatt

1 §

Av paragrafen framgår att reglerna om skattereduktion för förmögenhetsskatt gäller för dem som tillgodoräknats skattereduktion enligt bestämmelserna i lagen (2001:906) om skattereduktion för fastighetsskatt. Detta innebär att villkoren när det gäller inkomster och förmögenheter för att omfattas av skattereduktionen för fastighetsskatt också blir avgörande för vilka som kommer att omfattas av reglerna om skattereduktion för förmögenhetsskatt.

Enbart ägare till fastigheter kan tillgodoräknas skattereduktion för fastighetsskatt. Av paragrafen framgår att reglerna om skattereduktion för förmögenhetsskatt även gäller för dem som inte är ägare till en fastighet men som är sambeskattade med en person som tillgodoräknats skattereduktion för fastighetsskatt.

2 §

I paragrafen anges att skattereduktion enbart kan tillgodoräknas skattskyldiga som betalar förmögenhetsskatt som kan hänföras till en fastighet som enligt 5 § lagen (2001:906) om skattereduktion för fastighetsskatt utgör en reduktionsfastighet. Detta innebär att skattereduktion enbart kan tillgodoräknas skattskyldiga som äger eller är sambeskattade med en skattskyldig som äger en reduktionsfastighet som utgör en skattepliktig tillgång enligt SFL.

3 §

Av paragrafen framgår hur skattereduktionen skall beräknas. Har den skattskyldige skattepliktiga tillgångar utöver reduktionsfastigheten måste en beräkning göras av hur stor del av förmögenhetsskatten som hänför sig till fastigheten. Detta sker genom att förmögenhetsskatten multipliceras med fastighetens andel av de skattepliktiga tillgångarna. Den förmögenhetsskatt som hänför sig till reduktionsfastigheten multipliceras därefter med det procenttal som motsvarar förhållandet mellan tillgodoräknad skattereduktion för fastighetsskatt och den fastighetsskatt den skattskyldige påförts för reduktionsfastigheten.

4 §

Av paragrafen framgår att nedsättning av förmögenhetsskatten enligt LBS beräknas först och därefter läggs den nedsatta förmögenhetsskatten till grund för beräkningen av skattereduktion för förmögenhetsskatt.

5 §

I paragrafen anges att för personer som sambeskattas enligt 21 § SFL skall skattereduktionen beräknas gemensamt och fördelas i förhållande till deras skattepliktiga förmögenheter.

6 §

I paragrafen ges en upplysning om att bestämmelser om att hänsyn skall tas till skattereduktionen vid beslut om slutlig skatt finns i skattebetalningslagen (1997:483). Reglerna i skattebetalningslagen om omprövning i 21 kap. och om överklagande i 22 kap. kommer att bli tillämpliga på ärenden och mål om skattereduktion för förmögenhetsskatt.

7 §

I paragrafen anges hur skattereduktionen skall utföras.

Övergångsbestämmelser

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 april 2004 och tillämpas första gången vid 2004 års taxering. Formuleringen innebär att reglerna ges retroaktiv tillämpning.

5.2 Förslaget till lag om ändring i skattebetalningslagen
(1997:483)

11 kap.

9 §

Skattereduktion för förmögenhetsskatt enligt den nya lagen har tagits in i en ny punkt 7. Paragrafen föreslås även ändrad i prop. 2003/04:19.

5.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:324) om
begränsning av skatt

4 §

Av paragrafen framgår att skattebeloppet enligt LBS skall beräknas som om den skattskyldige inte hade rätt till skattereduktion för förmögenhetsskatt.